

Z Archiwum Muzeów w Chełmnie nad Nerem i w Żabikowie

Beata Kozłowska

nauczyciel języka polskiego w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie

Temat zajęć: **Przedmioty, które świadczą o mojej tożsamości**

Spis treści

<i>Poziom edukacyjny</i>	3
<i>Czas trwania zajęć</i>	3
<i>Program wychowawczy w szkole średniej. Preambuła</i>	3
<i>Cele edukacyjne</i>	3
ogólne	3
szczegółowe	3
<i>Metody dydaktyczne</i>	3
<i>Środki dydaktyczne</i>	3
teksty źródłowe	3
artefakty	4
<i>Przebieg zajęć</i>	5
I. Wprowadzenie	5
II. Rozwinięcie	5
III. Podsumowanie	6

Poziom edukacyjny

szkoła ponadpodstawowa, lekcja wychowawcza

Czas trwania zajęć

45 minut

Program wychowawczy w szkole średniej. Preambuła

Urzeczywistnienie wartości uniwersalnych:

- a) prawa do życia, wolności i pokoju;
- b) prawo do godności osobistej i szacunku do osoby ludzkiej;
- c) poszanowanie własności jednostki i dobra wspólnego;
- d) rozwijanie uczuć i emocji, kształtowanie wrażliwości emocjonalnej, świadome dokonywanie wyborów.

Cele edukacyjne

ogólne

- wzbudzanie szacunku dla każdego człowieka, zwracanie uwagi na prawo do własności prywatnej, prawo do godności osobistej, do stanowienia o sobie;

szczegółowe

uczeń

- umie czytać teksty źródłowe i wyciągać z nich wnioski;
- potrafi dostrzec analogię między czasami minionymi a współczesnością;
- potrafi formułować wnioski, dyskutować, przedstawiać własny punkt widzenia.

Metody dydaktyczne

- pogadanka;
- praca z tekstem w grupach;
- dyskusja;
- opis przedmiotów.

Środki dydaktyczne

- Paweł Kołodziński, Jakub Kapiszewski, *Etyka. Podręcznik dla szkoły ponadpodstawowej*, Operon 2019.

teksty źródłowe

- *Fragmenty wspomnień Noacha Lasmana dotyczących przeżyć jego rodziny z pierwszych tygodni okupacji niemieckiej w Poznaniu w październiku 1939 r.* [tekst źródłowy nr 10];
- *Obwieszczenie landrata łęczyckiego z 5 marca 1940 r. o zakazie wstępu dla Żydów do określonej części miasta* [tekst źródłowy nr 14];

- *Fragment relacji opisującej wysiedlenie ludności żydowskiej z Konina w 1939 r.* [tekst źródłowy nr 17];
- *Wspomnienie Icchaka Kominkowskiego z Sompolna* [tekst źródłowy nr 26];

artefakty

- Klucz. Ze zbiorów Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem Oddział Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie [artefakt nr 4];
- Wizytówka – szyld na drzwi wejściowe z napisem „KRAWIEC MĘSKI”. Ze zbiorów Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem Oddział Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie [artefakt nr 7];
- Zapalniczka. Ze zbiorów Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem Oddział Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie [artefakt nr 8];
- Walizki, z którymi przybywali deportowani więźniowie do obozów pracy przymusowej dla Żydów. Ze zbiorów Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie [artefakt nr 9].

Przebieg zajęć

I. Wprowadzenie

(Pytania mają na celu uzmysłowienie uczniom uniwersalności problemów).

1. Nauczyciel pyta uczniów, czym jest dla nich dom rodzinny, mieszkanie, w którym żyją razem z najbliższymi. Jakie emocje to wszystko wzbudza?
(bezpieczeństwo, schronienie, rodzina, ciepło)
2. Nauczyciel prosi uczniów o opisanie swojego pokoju, wymienienie rzeczy, jakie są w nim szczególnie ważne i dlaczego? (tapczan, biurko, szafy, dywan, a szczególnie ważne: gitara, pamiątki z wakacji, zdjęcie w ramce, karki z notatkami, muszelka...)
3. Czy pozwolilibyście na przeglądanie własnych rzeczy, wyrzucanie ich bez Waszej zgody, zabranie? Jeśli nie, to dlaczego? (rzeczy to część nas, zabieranie ich to wkraczanie w sferę naszej prywatności, przedmioty łączą się ze wspomnieniami, bliskimi osobami)
4. Nauczyciel prezentuje teledysk z piosenką Kasi Nosowskiej nakręcony w czasie powodzi w roku 1997: „Moja i twoja nadzieja” oraz opowiada o skali zniszczeń żywiołu, krótkim czasie na ucieczkę przed wodą (można przytoczyć konkretne przypadki ewakuacji rodzin z dachów domów).
5. Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się, co uratowaliby, gdyby musieli na zawsze opuścić dom w ciągu kilku minut. Uczniowie mają uzasadnić swój wybór.
(refleksje może pobudzić fotografia walizek – artefakt nr 9)
(bielizna, ciepłe rzeczy, dokumenty, pieniądze, zdjęcia, maskotka, książka, figurka z biurka...)

II. Rozwinięcie

- A) Uczniowie odpowiadają na pytania dotyczące tekstów źródłowych:
- W jaki sposób Niemcy traktowali Żydów?
(zakaz wstępu do miejsc publicznych)

- Dlaczego Niemcy:
 - a) odbierali Żydom ich własność;
 - b) skracali czas ewakuacji;
 - c) zakazywali wstępu do kawiarni, parków.
- Jaki był oficjalny, a jaki rzeczywisty powód przesiedleń?
(oficjalny: zabezpieczenie przed niepokojami; rzeczywisty: kradzież, przywłaszczenie sobie majątków żydowskich, znęcanie psychiczne i fizyczne, terror)

B) Uczniowie oglądają przedmioty (artefakty) i zastanawiają się:

- a) dlaczego właśnie te przedmioty zabrali ze sobą?
- b) jakie wspomnienia mogą łączyć się z tymi przedmiotami?
- c) co można powiedzieć o właścicielach tychże przedmiotów?

C) Uczniowie prezentują efekty swojej pracy (kilka grup ma omawiać te same przedmioty, te same teksty źródłowe, w ten sposób analiza będzie wyczerpująca i różnorodna).

III. Podsumowanie

1. Nauczyciel prosi o podsumowanie, wyciągnięcie wniosków z lekcji:
 - Jakie jest podobieństwo między żywiołem (powodzią) a działaniem Niemców w czasie II wojny światowej?
(W obu przypadkach jest to siła bezduszna, bezwzględna, niszcząca wszystko na swej drodze. Żywioł jednak jednoczy ludzi, którzy wzajemnie sobie pomagają nawet z narażeniem życia. Niemcy robili wszystko, aby upodlić Żydów, odebrać im godność, pozbawić ich nie tylko drogocennych rzeczy, aby się wzbogacić ich kosztem, ale także zabrać im przedmioty świadczące o ich tożsamości, indywidualizmie, jednostkowości).
Przedmioty obiektywnie bez wartości mogą dla ich właściciela być symbolem przeszłości, wspomnień, dlatego nie wolno niszczyć niczego, co nie należy do nas. Nie wolno wyśmiewać przywiązania do pamiątek.
2. Jako rodzaj zadania domowego możemy zaproponować uczniom rozmowę (wywiad) z najbliższymi na temat pamiątek, które są dla nich cenne ze względu na historię, którą przypominają lub osoby, z którymi się wiążą. Efekty ich pracy możemy wykorzystać na lekcji następnej.

